

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.I.20.512/2016/4. szám

A Debreceni Ítéltábla a dr. Ölveczky István ügyvéd (cím) által képviselt I.rendű felperes neve (címe) I. rendű és II.rendű felperes neve (címe) II. rendű felpereseknek, a dr. Bencze Béla ügyvéd (címe) által képviselt I.rendű alperes neve (címe) I. rendű és az II.rendű alperes neve (címe) II. rendű alperesekkel szemben szerződés érvénytelensége miatt indított perében az Egri Törvényszék 11.P.20.125/2015/18. számú ítélete ellen a felperesek részéről 19. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket, hogy fizessenek meg 15 napon belül egyetemlegesen az alpereseknek 6350 (hatezerháromszázötven) Ft másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás

Az I. rendű felperes, mint adós és zálogkötelezett, valamint az alperesek, mint hitelezők 2007. április 19. napján közjegyzői okiratba foglalt, svájci frankban nyilvántartott kölcsönszerződést kötöttek, melynek célja az X1 helyrajzi szám alatti ingatlan megvásárlásának finanszírozása volt. A kölcsön összegét 7 100 000 Ft-ban határozták meg azzal, hogy a kölcsön összegének devizában való megállapítása a folyósítás napján érvényes, a bank által alkalmazott deviza vételi árfolyamon történik, melyről az adóst a hitelezők a folyósítási értesítő megküldésével tájékoztatják. Az induló teljes hiteldíj mutatót évi 4,3 %-ban határozták meg, az e tekintetben figyelembe vett devizaárfolyam napja 2007. április 18. volt. A kölcsön ügyleti kamataként 3,95 %-ot, kezelési költségeként 0 %-ot jelöltek meg. A szerződés II.3 pontja értelmében a hiteldíj (ügyleti kamat és kezelési költség) az első ügyleti év végéig (a 12. törlesztőrészlet esedékességének napjáig) állandó mértékű volt. A hiteldíj a második ügyleti évtől változó mértékű volt, melyet a hitelezők

jogosultak voltak egyoldalúan megváltoztatni. A szerződés II.4 pontjában rendelkeztek késedelmi kamat fizetéséről.

Az adós a szerződés III. pontja szerint kötelezte magát, hogy a devizában nyilvántartott kölcsön - esetleges árfolyamváltozások figyelembe vételével megállapított - forint ellenértékének megfelelő összeget és annak járulékait, továbbá a késedelmi kamatot az esedékességkor megfizeti a hitelezőknek. A kölcsön futamidejeként 25 év került meghatározásra, az I. rendű felperes azt 300 törlesztőrészletben volt köteles visszafizetni azzal, hogy a futamidő első 53 hónapjára haladékos biztosítottak a részére. Ezen időszakban csak a hiteldíjat volt köteles fizetni, míg ezt követően minden hónap 4. napján esedékes egyenletes törlesztéssel volt köteles megfizetni mind a tőkét, mind a hiteldíjat. A törlesztő részlet összege a szerződés aláírásakor 155 CHF volt, ez a 2007. április 18. napi árfolyamon 23 380 Ft-ot jelentett. Előtörlesztés esetére a visszafizetés 1,7 %-át kitevő, de legalább 220 CHF átutamezési díjat kötöttek ki, ugyanezen mértékű szerződésmódosítási díjat is megállapítottak végtörlesztés esetére. A kölcsön biztosítékeként a felperesek, mint zálogkötelezettek ugyanezen okiratban a II. rendű alperes, mint zálogjogosult javára alapítottak jelzálogjogot az **x1** hrsz. alatti és a **x2** hrsz. alatti ingatlanokra.

A kölcsönszerződés megkötése során a szerződési feltételekről elsődlegesen a II. rendű felperes tárgyalta az alperesekkel.

Az alperesek a szerződésben is rögzített, a vételi és eladási árfolyamra, valamint az egyoldalú hiteldíj módosításra vonatkozó szerződési kikötéseket valamennyi hasonló kölcsönszerződés esetén egyoldalúan, a másik fél közreműködése nélkül előre meghatározták. A szerződés megkötése során külön nem került megtárgyalásra és kiemelésre, hogy a szerződésben a teljesítés során vételi és eladási árfolyam került kikötésre. A felperesek ezen kikötéseket érdemben befolyásolni nem tudták, választási lehetőségük csupán arra korlátozódott, hogy ezen feltételekkel megkötik-e a szerződést vagy nem.

Az I. rendű felperes a 2011. évi LXXV. törvény szerinti rögzített árfolyam alkalmazására és gyűjtőszámla hitelre kötött szerződést az alperesekkel.

Az I. rendű alperes a 2014. évi XL. törvény szerinti elszámolást elkészítette, azt az I. rendű felperes részére kézbesítette. Az elszámolás szerint a tisztességtelenül felszámított összeg 4640 CHF volt, melyet az I. rendű alperes részben a kapcsolódó gyűjtőszámlahitelre, részben a még le nem járt tartozásra számolt el. Az I. rendű felperes 2015. június 1. napján panaszt terjesztett elő az elszámolással szemben, melyet az I. rendű alperes elutasított; ezen elutasítással szemben az I. rendű felperes nem élt jogorvoslattal.

A felperesek módosított, s érdemben elbírált keresetükben kérték annak megállapítását, hogy a felek közötti kölcsönszerződés nem jött létre, mivel a felek nem állapodtak meg a kölcsön törlesztőrészleteiben a futamidő 54. hónapjától kezdődően, nem állapodtak meg a folyósítás napjában, az árfolyamképzés és módosítás szabályaiban, a törlesztőrészletek esedékességének időpontjában és a lakástakarék-pénztári szerződésre vonatkozó befizetésekben. Ezek a szerződés lényeges tartalmát képeznék, így megállapodás

hiányában a kölcsönszerződés nem jött létre. Kérték az eredeti állapot helyreállítása körében az alpereseket 250 000 Ft megfizetésére kötelezni.

A felperesek másodlagos kereseti kérelme annak megállapítására irányult, hogy a felek közötti kölcsönszerződés semmis a Hpt. 213. §-a (1) bekezdésének a), b), d) és e) pontjai alapján, ezért kérték az eredeti állapot helyreállítását és az alperesek kötelezését 250 000 Ft megfizetésére. Harmadlagos kereseti kérelmükben pedig annak a megállapítását kérték, hogy a kölcsönszerződés III.2., III.3. és V.4. pontjai tisztességtelen szerződési kikötések, ekként semmisek, amiért azok a feleket nem kötik. Ugyancsak kérték az alperesek kötelezését 250 000 Ft megfizetésére. A bíróság a 16. sorszám alatti tárgyalási jegyzőkönyvbe foglaltan felhívta a felpereseket a másodlagos és - mivel a támadott szerződési kikötésekhez vagyoneltolódás is kapcsolódott - harmadlagos kereseti kérelmeik vonatkozásában a 2014. évi XL. törvény 37. §-a (1) bekezdésének megfelelő kereseti kérelem előterjesztésére. A felperesek a felhívás ellenére nem terjesztettek elő az érvénytelenség jogkövetkezményeire irányuló kereseti kérelmet, ezért az elsőfokú bíróság a 2014. évi XL. törvény 37. §-ának (2) bekezdésére figyelemmel úgy tekintette, hogy a másodlagos és harmadlagos kereseti kérelmeiket nem tartották fenn.

Az alperesek a kereset elutasítását kérték.

Az elsőfokú bíróság a 18. sorszám alatt meghozott ítéletében a felperesek keresetét elutasította, és kötelezte őket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alpereseknek, mint egyetemleges jogosultaknak 12 700 Ft perköltséget. Megállapította, hogy a le nem rótt kereseti illetéket az állam viseli.

Határozatának indokolása szerint a régi Ptk. 205. §-ának (1) és (2) bekezdései, valamint az 523. §-a alapján - figyelemmel a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) szerződéskötéskor hatályos 210. §-ának (2) bekezdésére is - a bankkölcsönszerződésnek két nélkülözhetetlen tartalmi eleme van: a kölcsönösszeg és az ügyleti kamat meghatározása. Ebből következően az azokban való megállapodás nélkülözhetetlen a szerződés létrejöttéhez. Az egyértelmű meghatározottság követelménye azonban nem jelenti azt, hogy a kamatot, a díjat és költségeket számszerűen vagy százalékos mértékben kötelező megjelölni a szerződésben. A szerződésnek ezek a tartalmi elemei akkor is egyértelműen meghatározottnak tekinthetők, ha mértékük a szerződés részét képező üzletszabályzat és hirdetmény, mint általános szerződési feltételek rendelkezései alapján megállapítható. A szerződés minden további eleme, így az adós által fizetendő különböző díjak, költségek és az egyéb szerződési feltételek eshetőlegeseek, azok csak akkor képezik a szerződés részét, ha arra vonatkozóan a felek megállapodtak.

A felek közötti kölcsönszerződésben a kölcsön összege egyértelműen meghatározásra került a szerződés I.2. pontjában. A kölcsön összegét ugyan devizában összegszerűen nem határozták meg, azonban kikötötték, hogy annak megállapítása a folyósítás napján érvényes, a bank által alkalmazott deviza vételi árfolyamon történik. Az már a szerződés érvényessége körébe tartozik, hogy a deviza alapú szerződés esetében a kölcsön devizában kifejezett összegének ilyen meghatározása megfelelt-e a Hpt. 213. §-a (1) bekezdésének a) pontjában írtaknak, ám a szerződés érvénytelensége erre irányuló megfelelő kereseti

kérelem hiányában nem volt vizsgálható, miként az sem, hogy a folyósítás időpontja, az árfolyamképzés vagy árfolyam-módosítás nem kerül szabályozásra.

A szerződés II.1. pontja kifejezetten tartalmazta az ügyleti kamatot is akként, hogy azt a szerződéskötéskor évi 3,95 %-ban határozták meg. A II.3. pont rögzítette, hogy a hiteldíj (ügyleti kamat) az első ügyleti év végéig állandó mértékű, míg a második ügyleti évtől változó. A változó kamatozású kölcsön esetén a teljes futamidőre vonatkozóan a változó kamat százalékos meghatározása fogalmilag kizárt (BDT2015.3300).

A kölcsön törlesztő részleteinek meghatározása, a törlesztő részletek esedékességének időpontja és a lakás-előtakarékossági szerződésre vonatkozó rendelkezések esetleges hibája vagy hiánya - még megalapozott felperesi hivatkozás esetében is - a szerződés érvénytelensége körében értékelendő hiányosságok, a szerződés létrejöttét nem érintik.

A szerződésben tehát mindkét kötelező tartalmi elem meghatározásra került, ekként a szerződés létrejöttnek minősült, ezért az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította.

A felperesek még a jogi képviselő nélkül benyújtott, így a Pp. 73/B. §-ának (1) bekezdése szerint hatálytalan kereseti kérelmükben előterjesztett bizonyítási indítványban kérték **L. Gy-né** és **K. I-né** tanúkénti kihallgatását az Üzletszabályzat átadása körében. A felperesek jogi képviselője által előterjesztett periratokban ezen bizonyítási kérelmüket már nem ismételték meg, továbbá az üzletszabályzat átadásának bizonyítása a per eldöntése körében relevanciával nem bírt, így az elsőfokú bíróság mellőzte ezen tanúk kihallgatását.

A felperesek pervesztesek lettek, ezért a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelesek az alpereseknek perköltséget fizetni, míg a teljes személyes költségmentességükre tekintettel a le nem rótt kereseti illetéket az állam viseli.

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperesek terjesztettek elő fellebbezést, amelyben annak megváltoztatásával a keresetüknek történő helyt adás kérték. Álláspontjuk szerint a szerződés lényeges kérdéseinek meghatározása tekintetében a speciális jogszabályokból kellett volna kiindulni. A Hpt. 210. §-ának (2) bekezdése határozza meg, hogy mi tekinthető lényeges körülmények egy kölcsönszerződés vonatkozásában, amiből következően a törlesztőrészlet is lényeges feltételnek minősül, ezért azt rögzíteni kellett volna. A Hpt. 213. §-a (1) bekezdésének e) pontja értelmében semmis az a fogyasztási lakossági kölcsönszerződés, amelyik nem tartalmazza a törlesztő részletek számát, összegét és a törlesztési időpontokat. Ennek alapján, ha a felek szóban sem állapodtak meg ezen kérdésekben, akkor a szerződés létre sem jött. A régi Ptk. 523. §-ának (1) bekezdése értelmében lényeges körülmény, hogy hány alkalommal kell a törlesztőrészletet fizetni, azonban ez a szerződésben nem került meghatározásra. A kölcsönösszeg devizában történt meghatározásának hiánya miatt továbbra sem lehet létrejött szerződésről beszélni, ahogy ezt eredményezi a teljesítési időpontokban és az árfolyamképzésben való megállapodás hiánya is. Továbbra is állították, hogy nem megfelelő az ügyleti kamatban és a függő szerződési feltételekben történt megállapodás, ami miatt továbbra sem lehet a felek közötti akarategyezésről beszélni az első kamatperiódust követő kamat mértéke tekintetében. A kötelezően megkötni rendelt lakástakarék szerződés havi díja

törlesztőrészletnek minősül, nem pedig költségnek. Az elsőfokú bíróság által hivatkozott üzletszabályzat aláírás hiányában nem vált a szerződés részévé, részben a bizonyítottság hiánya okán sem, mivel az arra vonatkozó tanúbizonyítás elmaradt.

Az alperesek fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérték annak helyes indokai alapján, valamint hivatkozással arra, hogy a Pp. 123. §-ában írt feltételek hiánya miatt is elutasítandó lett volna a kereset.

Az ítélet tábla a fellebbezést alaptalannak találta a következők szerint:

Az elsőfokú bíróság a tényállást a jogvita elbírálásához szükséges mértékben feltárta, és abból az irányadó jogszabályok alkalmazásával megfelelő következtetésre jutott, amelynek indokait is maradéktalanul osztotta az ítélet tábla annak megisméltése nélkül, s csupán a fellebbezés szükségeltette kiegészítéssel.

A felperesek a fellebbezésükben a keresetüknek történő teljes helyt adást kérték, amelybe beleértendő az érdemben el nem bírált másodlagos és harmadlagos kereseti kérelmek teljesítése is, ám ennek indokát a jogorvoslati kérelem nem tartalmazta. E vonatkozásban az ítélet tábla mindössze visszautal az elsőfokú bíróság által is felhívott, s a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény 37. §-ának (2) bekezdésében írtakra: „Az (1) bekezdésben foglaltakra figyelemmel a törvény hatálya alá tartozó szerződések tekintetében a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 239/A. § (1) bekezdése alapján, illetve a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 6:108. § (2) bekezdése alapján - ha annak e törvényben foglalt feltételei fennállnak - a szerződés érvénytelenségének vagy részleges érvénytelenségének megállapítása iránt indult és folyamatban lévő eljárásokban a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül el kell utasítani vagy az eljárásokat meg kell szüntetni. Nincs helye a keresetlevél idézés kibocsátása nélküli elutasításának vagy az eljárás megszüntetésének, ha a fél a szerződés érvénytelenségének vagy részleges érvénytelenségének megállapítása iránti kereseti kérelme mellett az eljárásban más kereseti kérelmet is előterjesztett; ebben az esetben úgy kell tekinteni, hogy a megállapítás iránti kereseti kérelmet nem tartja fenn. E szerint kell eljárni a felfüggesztés megszűnését követően folytatott eljárásokban is.” Helytállóan járt el tehát az elsőfokú bíróság, amikor formális határozat meghozatala nélkül tekintette fenn nem tartottnak a felperesek másodlagos és harmadlagos kereseti kérelmeit, amelyek teljesítésére a fellebbezési eljárásban sem volt lehetőség az idézett okból.

Mindenben osztotta az ítélet tábla az elsőfokú bíróság indokait a szerződés létrejött voltával összefüggésben. Maguk a felperesek is a fellebbezésükben a szerződéskötés idején hatályban volt, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény 213. §-a (1) bekezdésének e) pontjára hivatkoztak, amely kimondja: semmis az a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés, amelyik nem tartalmazza a törlesztő részletek számát, összegét, a törlesztési időpontokat. Ezen törvényhely sem a szerződés létre nem jöttét, hanem annak érvénytelenségét (semmisségét) fűzi jogkövetkezményként a törlesztő

részletek számában, összegében és a törlesztési időpontokban való megállapodás elmaradásához, amely a felpereseknek a szerződés létrejöttét tagadó kereseti álláspontja ellen szól.

Az ügyleti kamattal összefüggő fellebbezési érvelés ugyancsak egy olyan bírói gyakorlatból táplálkozik, amely az objektivitás, tételeesség és egyértelmű meghatározottság követelményét vizsgálja a tisztességtelen szerződési feltétel okozta érvénytelenséggel összefüggésben, azaz ebben az esetben szintén nem a szerződés létrejöttének az elmaradása, hanem annak érvénytelensége jelenti a jogkövetkezményt, amely utóbbi kívül esett az érdemben elbírált kereset hatókörén.

A leírtak miatt az ítéltábla az elsőfokú ítéletet a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján helybenhagyta annak helyes indokainál fogva a Pp. 254. §-ának (3) bekezdése szerint.

A fellebbezési eljárásban a felperesek pervesztes lettek, ezért a Pp. 78. §-ának (1) bekezdése alapján kötelesek az alperesek javára perköltséget fizetni. Ennek összegét az ítéltábla a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. §-a (2) bekezdésének a) pontja és (5) bekezdése, valamint a 4/A. §-ának (1) bekezdése alapján, de a (6) bekezdés alapján a kifejtett tevékenységhez igazodó összegben állapította meg, a teljesítési határidő a Pp. 217. §-ának (1) bekezdésén alapul. A felperesek személyes költségmentessége folytán le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket a költségmentesség bírósági eljárásban való alkalmazásáról szóló 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. §-ának (1) bekezdése és a 14. §-a alapján az állam viseli.

Debrecen, 2016. október 6. napján

Dr. Pribula László sk. a tanács elnöke, Dr. Bakó Pál sk. előadó bíró, Dr. Nagyné dr. Kocsán Annamária sk. bírónő

A kiadmány hitelül:

tisztviselő